

УДК 378-047.22

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/53-1-41>**Тетяна ГОРОХІВСЬКА,***orcid.org/0000-0001-5997-4676**доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри педагогіки та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»
(Львів, Україна) t.gorohivska@gmail.com*

ПРОГНОСТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ПЕРСПЕКТИВНИХ НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ТЕХНІЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті здійснено аналіз професійно-педагогічної компетентності викладачів технічних ЗВО як складного, інтегративного, професійно-особистісного утворення, що проявляється у складній і багатогранній педагогічній діяльності. Представлено структурні компоненти досліджуваної компетентності (мотиваційно-ціннісний, пізнавально-інтелектуальний, функціонально-технологічний, соціально-комунікативний, рефлексивно-регулятивний). З'ясовано, що в умовах відсутності системної психолого-педагогічної підготовки викладачів технічних ЗВО, коли формування та розвиток окремих компонентів професійно-педагогічної компетентності відбувається спонтанно, фрагментарно, вирішення проблеми забезпечення технічних ЗВО науково-педагогічними кадрами, здатними ефективно виконувати професійно-педагогічну діяльність в умовах модернізації вищої школи покладається на систему підвищення кваліфікації. Розглянуто функції підвищення кваліфікації (компенсаторна, адаптаційна, коригувальна, розвивальна, інноваційна, інтегративна). Охарактеризовано особливості модернізації системи підвищення кваліфікації як важливої складової сучасної системи освіти. Виділено низку визначальних стадій розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів ЗВО, а також механізми керування її розвитком. Представлено перспективні напрями щодо розвитку досліджуваної компетентності викладачів фахових дисциплін технічних ЗВО в контексті підвищення кваліфікації на різних рівнях (загальнодержавному, рівні ЗВО). Зроблено висновок про те, що представлене у статті дало підстави виокремити одну з перспективних тенденцій у вищій освіті технічного профілю – створення інноваційної освітньої моделі, у межах якої поняття «професійно-педагогічна компетентність», що опирається на компетентнісний підхід у кваліфікаційній характеристиці викладача фахових дисциплін, передбачає не лише транслявання студентам готових знань, а, значною мірою, розвиток варіативних способів креативного, гнучкого, гуманістично орієнтованого мислення здобувачів вищої освіти.

Ключові слова: професійно-педагогічна компетентність, викладач технічного ЗВО, система післядипломної освіти, підвищення кваліфікації, професійний розвиток.

Tetiana HOROKHIVSKA,*orcid.org/0000-0001-5997-4676**Doctor of Sciences (Pedagogy), Associate Professor,
Head of the Department of Pedagogy and Innovative Education
Lviv Polytechnic National University
(Lviv, Ukraine) t.gorohivska@gmail.com*

ASSESSING PROMISING WAYS OF DEVELOPING PROFESSIONAL-PEDAGOGICAL COMPETENCE IN TECHNICAL UNIVERSITY LECTURERS

The article analyzes professional-pedagogical competence of technical university lecturers as a complex, integrative professional-personal quality manifested in a multifaceted educational activity. It presents structural components of the competence in question (motivational-axiological, cognitive-intellectual, functional-technological, social-communicative, reflexive-regulatory). It proves that an advanced training system helps university lectures to perform their duties effectively in the conditions of higher education modernization when there is no systematic psycho-pedagogical training of teaching staff, as well as individual components of professional-pedagogical competence are developed spontaneously and fragmentarily. Importantly, the article considers the main functions of advanced training (compensatory, adaptive, corrective, developmental, innovative, integrative) and describes it as an important component of today's education system. It determines certain essential stages of developing professional-pedagogical competence in university lecturers, as well as mechanisms for managing this process. Furthermore, the article justifies promising areas in the development of the competence in question in technical university lectures in the light of advanced training at different levels (national and

institutional). Finally, the article concludes that one of the promising trends in higher technical education is the creation of an innovative educational model. As part of this model, the concept of "professional-pedagogical competence", stemming from a competency-based approach to a professional profile of specialized courses teachers, involves transmitting ready knowledge to students and, to a large extent, developing their creative, flexible, humanistically oriented thinking. The article highlights that compliance with certain promising ways can contribute to the continuing and effective professional development of research and teaching staff.

Key words: professional-pedagogical competence, technical university lecturer, postgraduate education system, advanced training, professional development.

Постановка проблеми. У ХХІ ст. перетворення, що відбуваються в царині вищої технічної освіти, динамічні зміни суспільства загалом, зумовлені бурхливим розвитком і широким упровадженням у всі сфери життєдіяльності людини нових технологій, закономірно вимагають переосмислення функцій, характеру та змісту професійно-педагогічної діяльності викладачів ЗВО. Новації, спрямовані на підвищення якості підготовки фахівців, рівня їхньої конкурентоздатності та мобільності у професійній діяльності, значною мірою ускладнюють професійно-педагогічні завдання, які повсякденно доводиться розв'язувати викладачам вищої школи. Для переходу ЗВО в новий якісний стан, адекватний рівневі суспільного розвитку та сучасної соціокультурної ситуації, заклади освіти потрібно забезпечити педагогічними кадрами, яким властивий відповідний педагогічний менталітет, здатними ухвалювати інноваційні організаційно-управлінські рішення та будувати освітній процес на нових соціокультурних засадах. Це зумовлює необхідність прогностичного обґрунтування розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів фахових дисциплін технічних ЗВО, від яких значною мірою залежать результати навчання, виховання та підготовленість випускників до ефективної практичної діяльності в різних сферах народного господарства.

Аналіз досліджень засвідчує, що на сучасних проблемах вивчення особливостей професійного розвитку особистості педагога вищої школи сьогодні зосереджена увага багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців: психолого-педагогічні механізми підготовки і розвитку науково-педагогічних працівників (Р. Гуревич, Н. Дяченко, В. Лозова, А. Маркова, О. Падалка, І. Родигіна, В. Семиченко, Л. Хоружа та ін.); питання розвитку педагогічного професіоналізму, професійної майстерності, педагогічної культури викладача (О. Гомонюк, Н. Гузій, О. Дубасенюк, І. Ісаєв, О. Лавріненко, С. Сисоєва та ін.); засади розвитку післядипломної освіти педагога ЗВО, особливості освіти дорослих (В. Вихрущ, В. Гаргай, В. Гладуш, Н. Дем'яненко, Л. Лук'янова, В. Олійник та ін.). Дослідження феномену професійно-педагогічної

компетентності представлене в роботах О. Агаркової, Л. Зеленської, Н. Кузьміної, Т. Маслової, Т. Серебровської та ін. Водночас окремі аспекти формування професійно-педагогічної компетентності науково-педагогічних працівників вивчали Т. Данилова, С. Демченко, В. Семенова, Н. Цирікова та ін. Проте, незважаючи на широкий інтерес науковців до питань професійної підготовки педагогів вищої школи, проблема прогностичного обґрунтування перспективних напрямів розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів технічних ЗВО не містить цілеспрямованих системних досліджень.

Мета статті полягає в прогностичному обґрунтуванні перспективних напрямів розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів технічних закладів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Численні педагогічні дослідження дають підстави для висновку про те, що ключовою характеристикою викладача сучасного технічного ЗВО є його професійно-педагогічна компетентність, яку ми розуміємо як складне, інтегративне, професійно-особистісне утворення, яке характеризує сукупність ціннісно-мотиваційних ресурсів, систему соціально та професійно важливих якостей і здібностей особистості, комплекс психолого-педагогічних і предметних знань, професійні уміння та навички, комунікативний досвід і досвід самопізнання, які забезпечують здатність до успішної реалізації професійно-педагогічної діяльності та подальшого саморозвитку (Горохівська, 2020: 31). Результати вивчення педагогічного досвіду структурування досліджуваного поняття дозволили дійти до висновку, що феномен професійно-педагогічної компетентності викладача фахових дисциплін технічного ЗВО представляє собою складний синтез взаємопов'язаних між собою структурних компонентів, серед яких ми виокремлюємо: мотиваційно-ціннісний (зрілість усієї системи особистісних якостей, цінностей і мотивів викладача, які продуктивно реалізуються у професійно-педагогічній діяльності); пізнавально-інтелектуальний (ґрунтується на глибоких професійних знаннях, які забезпечують варіативність, оптимальність і ефективність побудови освітнього процесу);

функціонально-технологічний (діяльність, спрямована на продуктивну реалізацію освітнього процесу, що передбачає розвиток груп умінь, які співвідносяться з відповідними функціями професійно-педагогічної діяльності: організаційні (мобілізаційні, інформаційні, розвивальні, орієнтаційні); дослідницькі; інтелектуальні; креативні; предметно-методичні; проектувально-конструктивні (діагностичні, аналітичні, прогностичні, проектувальні)); соціально-комунікативний (здатність організовувати продуктивну взаємодію зі студентами і колегами в системі педагогічних (професійних, ділових) і міжособистісних відносин); рефлексивно-регулятивний (наявність у викладача умінь управління власною поведінкою (регулятивна складова) шляхом осмислення підстав власних дій та вчинків (рефлексивна складова) (Горохівська, 2020: 68, 127-128).

Належний рівень розвиненості цих компонентів забезпечує успішне виконання основних професійних функцій – навчальної, виховної та організаційно-технологічної. Крім того, нові ролі та функції викладачів ЗВО підсилюють цінність їхніх особистісних якостей, що забезпечують ефективне педагогічне спілкування, конструктивну взаємодію, належну підтримку суб'єктів учіння, сприяють зростанню мотивації щодо успішної професійно-педагогічної діяльності. Рольовий репертуар викладача значно розширюється: перестаючи бути лише джерелом інформації, він виконує ролі консультанта, тьютора, фасилітатора, організатора ефективної самоосвітньої діяльності студентів і створює підґрунтя для подальшої траєкторії їхнього безперервного особистісного саморозвитку в майбутній професійній діяльності.

Проте в умовах відсутності системної психолого-педагогічної підготовки викладачів технічних ЗВО, коли формування та розвиток окремих компонентів професійно-педагогічної компетентності відбувається спонтанно, фрагментарно, емпірично, завдання модернізації вищої освіти значно ускладнюються. Тому, закономірно, вирішення проблеми забезпечення технічних ЗВО науково-педагогічними кадрами, здатними ефективно виконувати професійно-педагогічну діяльність в умовах модернізації вищої школи покладається на систему підвищення кваліфікації. Це означає, що система підвищення кваліфікації викладачів технічних ЗВО має створювати оптимальні умови для самореалізації особистості, максимального розкриття її професійного потенціалу, розвитку здатності до педагогічної творчості, ухвалення нестандартних і оперативних рішень тощо (Олійник, Даниленко, 2005).

Інтеграція науки, освіти та виробництва суттєво впливає на функції підвищення кваліфікації, до яких зараховують: компенсаторну, адаптаційну, коригувальну, розвивальну, інноваційну, інтегративну (Макарова та ін., 2004). Проте, як свідчать дослідження, чинна система підвищення кваліфікації переважно зорієнтована на перші три, і меншою мірою – на розвивальну, інноваційну й інтегративну, які, на нашу думку, найбільше відповідають меті безперервного професійного та загальнокультурного зростання особистості викладача ЗВО. Вважаємо, що сучасна система підвищення кваліфікації педагогів має бути гнучкою, динамічною, адекватно відображати вимоги конкретних закладів освіти і враховувати наявний рівень професійно-педагогічної компетентності слухачів.

Зважаючи на викладене, можемо розглядати модернізацію системи підвищення кваліфікації як важливу складову сучасної системи освіти, що узгоджується з її новітніми цілями та цінностями. Як відомо, у систему освіти неможливо внести зміни, пов'язані з формуванням креативності та інноваційної діяльності педагогів, якщо вони самі не беруть участі в сучасних освітніх програмах. Також неможливо сформувати креативну та інноваційну особистість здобувача освіти, якщо викладач сам не має досвіду такої діяльності. Подолання цієї суперечності можливе шляхом реалізації компетентнісного підходу в системі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, яка, у свою чергу, має продуктивно будувати експериментальні моделі компетентнісно орієнтованої післядипломної педагогічної освіти.

Для системи підвищення кваліфікації, орієнтованої на розвиток професійно-педагогічної компетентності викладачів фахових дисциплін технічних ЗВО, визначальною є ціннісно-сміслова спрямованість освітнього процесу. Практично це має реалізуватися через використання в роботі зі слухачами педагогічних технологій, які опираються на стратегію випереджальної підготовки. Зміст навчання на курсах підвищення кваліфікації викладачів фахових дисциплін технічних ЗВО має ґрунтуватися на ідеї інтегрування наукових знань з різних галузей, які входять у поле їхньої професійно-педагогічної діяльності. Це забезпечить міждисциплінарний характер освітнього процесу, сприятиме розвитку системного мислення, а також економії часу на підготовку слухачів. Стрижневою проблемою формування змісту психолого-педагогічної підготовки викладачів ЗВО є його цілісність. Опираючись на викладене, вважаємо правомірним виділити фундаментальний методологічний

принцип функціонування системи підвищення кваліфікації та професійно-педагогічної підготовки науково-педагогічних працівників ЗВО – принцип відповідності системи змін, які відбуваються в науці, техніці, технологіях і, відповідно, у професійно-педагогічній діяльності.

Таким чином, сутність інноваційного підходу до підвищення кваліфікації викладачів ЗВО полягає у сприянні їхньому особистісному розвитку та духовному збагаченню, прояву самобутності, актуалізації внутрішнього потенціалу. Відповідно до цього, центральною фігурою освітньої діяльності стає сам слухач. При цьому він має можливість самостійно контролювати ефективність розвитку власної професійно-педагогічної компетентності. Ступінь і значущість навчання оцінюється самими його суб'єктами, хоча самооцінка може формуватися або уточнюватися завдяки ефективному зворотному зв'язку від членів групи або осіб, що допомагають у навчанні, а також від об'єктивно засвідчених досягнень. У такому разі зовнішні контролювальні форми поступаються особистій зацікавленості в навчанні, рефлексії, самодисципліні та відповідальності слухачів.

Визнання особистості слухача домінантою освітнього процесу є системотвірною основою особистісно орієнтованого підходу в педагогіці. Особливої актуальності ця проблема набуває в контексті переосмислення всього процесу післядипломної освіти та підвищення кваліфікації викладачів технічних ЗВО. У свою чергу, це пов'язано з пошуком шляхів і розробленням засобів реалізації якісно нової системи цінностей у сфері післядипломної педагогічної освіти, зорієнтованих на розвиток професійно важливих якостей викладача нового типу – яскравої нестандартної особистості з чітко вираженою професійною ментальністю, прагненням до творчого саморозвитку в професійно-педагогічній діяльності, спрямованої на гуманізацію мотиваційно-ціннісних відносин у педагогічному процесі.

Відповідно, важливими напрямками реформування та розвитку системи післядипломної освіти викладачів ЗВО є: якісні зміни змісту й організаційних форм процесу підвищення кваліфікації; стратегія управління розвитком системи, визначення та наукове обґрунтування її прогностичної моделі. Це веде до зміщення акцентів у освітньому процесі: раніше викладач системи підвищення кваліфікації виконував функцію режисера, натомість тепер «сценарій» закладено в структурі навчального матеріалу; якщо раніше відповідальність за результати навчання покладалася на викладача-андрагога, то тепер, усе більшою

мірою, – на слухачів; уміння слухачів працювати під керівництвом викладача системи підвищення кваліфікації мають поступитися вмінням працювати самостійно.

Таким чином, інноваційний підхід до розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів фахових дисциплін технічних ЗВО має здійснюватися на основі прогнозування розвитку суспільства, системи вищої освіти, умов педагогічної праці, зорієнтованості отриманих знань і вмінь на вимоги посадових інструкцій викладача фахових дисциплін технічного ЗВО і водночас розвитку його здатності протягом усього життя адаптуватися до швидко змінюваних умов професійної діяльності, освіти загалом.

У зв'язку із цим виділяють низку визначальних стадій розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів ЗВО (Гур'є, 2010: 115-117): 1. Перебудова стереотипу мислення і дій особистості, усвідомлення своєї активної ролі у виборі стратегій і методів роботи, досягненні прогнозованого результату професійно-педагогічної діяльності. 2. Зближення цілей системи організації та учасників освітнього процесу на основі врахування їхніх індивідуальних особливостей. 3. Відбір функціонально орієнтованого навчального матеріалу, навчальних планів і програм, розвиток нових моделей інтегративного навчання. Відповідно до цього, дієвим засобом досягнення освітньої мети є гнучка й неперервна адаптація програм до постійно мінливих умов професійно-педагогічної діяльності при невизначеності та нестабільності ситуації. 4. Проектування технологій, прийомів і методів різнорівневого та диференційованого навчання з альтернативним вибором форм проведення занять (лекцій, консультацій), технологічна адаптація засобів особистісно орієнтованого управління навчально-пізнавальною діяльністю здобувачів освіти (система самодіагностики, самоконтролю, самокорекції власної освітньої діяльності).

До механізмів керування розвитком професійно-педагогічної компетентності викладачів фахових дисциплін технічних ЗВО зараховуємо: різнорівневу науково-методичну роботу, що спрямована на спонукання викладачів до використання різних форм і методів педагогічної, науково-дослідницької діяльності з урахуванням їхніх наукових інтересів, ціннісних і морально-етичних настанов; постійне поглиблення психолого-педагогічної підготовки викладачів; стимулювання науково-пошукової діяльності викладачів у ЗВО; систематичне підвищення кваліфікації викладачів.

Наукову основу розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів ЗВО технічного профілю має представляти актуальна інформація про психологічні явища, процеси та закономірності засвоєння студентами змісту вищої освіти. За результатами експертного опитування науково-педагогічних працівників ЗВО технічного профілю запропоновані рекомендації щодо розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів, які передбачають: здійснення систематичного контролю за якістю підвищення кваліфікації з боку завідувачів кафедр; організацію курсів педагогічної майстерності для викладачів фахових дисциплін; стажування викладачів на підприємствах регіону та у провідних ЗВО за профілем дисциплін, що викладаються; обмін досвідом з колегами, у тому числі з інших ЗВО; використання розробок з педагогічної майстерності під час самоосвітньої діяльності в напрямі неперервного професійно-педагогічного самовдосконалення; запрошення вітчизняних та іноземних фахівців для проведення навчальних і методичних семінарів для викладачів.

Аналіз і узагальнення рекомендацій експертів і власного досвіду щодо розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів фахових дисциплін технічних ЗВО дав змогу згрупувати їх у контексті підвищення кваліфікації за напрямками (таблиця 1).

Аналіз наукових досліджень, практики системи післядипломної освіти, власний досвід педагогічної діяльності на курсах підвищення кваліфікації викладачів ЗВО в контексті подальшого розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів фахових дисциплін технічних ЗВО дає підстави для розгляду цієї проблеми на різних рівнях. Зокрема, на загальнодержавному рівні це дає змогу:

- з'ясувати вимоги до рівня професійно-педагогічної компетентності викладачів фахових дисциплін з урахуванням потреб вищої технічної освіти;
- підвищити наявний рівень професійно-педагогічної компетентності викладачів шляхом удосконалення освітнього процесу в системі підвищення кваліфікації та його спрямування на

Таблиця 1

Перспективні напрями щодо розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів фахових дисциплін технічних ЗВО в контексті підвищення кваліфікації

№	Напрямок	Складові напрями
1	2	3
1	Піднесення мотиваційної спрямованості слухачів	<ul style="list-style-type: none"> – розвиток професійно-педагогічної компетентності доцільно розпочинати, використовуючи можливості групи, при цьому оцінюючи учасників за їхнім особистісним потенціалом і схильністю до творчості у професійно-педагогічній і науково-дослідницькій діяльності; – стимулювання прагнення до розвитку всіх компонентів професійно-педагогічної компетентності під час різних видів навчальної діяльності, зокрема – залучення слухачів до науково-дослідної роботи та інноваційних розробок.
2	Підвищення педагогічної кваліфікації викладачів	<ul style="list-style-type: none"> – організація стажувань викладачів фахових дисциплін у провідних профільних ЗВО країни; – неформальне тривале (3–5 місяців) навчання на курсах підвищення кваліфікації або інститутах (факультетах) підвищення кваліфікації провідних ЗВО; – проведення науково-педагогічних семінарів з проблем викладання фахових дисциплін у технічних ЗВО відповідно до нових вимог освітніх стандартів, а також вимог стейкхолдерів і відповідних галузевих організацій; – розроблення програм підвищення кваліфікації викладачів фахових дисциплін технічних ЗВО з орієнтацією на отримання знань про сучасні технології виробництва, будівництва, управління тощо, а також поглиблення психолого-педагогічних і методичних знань; – організація мережеских модульних курсів психолого-педагогічної підготовки викладачів фахових дисциплін технічних ЗВО.
3	Реалізація внутрішніх можливостей технічних ЗВО щодо розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів фахових дисциплін	<ul style="list-style-type: none"> – організація у ЗВО постійного семінару за основними видами професійно-педагогічної діяльності викладачів фахових дисциплін: навчальної, методичної, наукової, виховної; – активізація роботи методичної секції у складі науково-методичної ради ЗВО; – створення у закладах вищої освіти постійних Шкіл педагогічної майстерності; – залучення викладачів фахових дисциплін до активної участі у професійних співтовариствах різного рівня; – мотивування викладачів щодо підвищення результативності праці; – створення сприятливих умов для творчої інноваційної роботи викладачів, їхнього особистісного та професійного саморозвитку.

Закінчення таблиці 1

1	2	3
4	Нормалізація навчального та наукового навантаження викладача	– оптимальний розподіл навчального навантаження на кафедрах; – продумане планування науково-дослідницької та іншої роботи викладачів; – зниження рівня бюрократизації освітнього процесу та звітності викладачів.
5	Розвиток соціально та професійно важливих якостей викладача	– виховання відповідальності за якість і результативність професійно-педагогічної діяльності; – розширення кола професійних і наукових інтересів викладачів; – опанування сучасними комп'ютерно орієнтованими технологіями та методами дистанційного навчання; – удосконалення володіння іноземними мовами.

поглиблення психолого-педагогічної підготовки викладачів фахових дисциплін технічних ЗВО;

– забезпечити технічні ЗВО педагогічними кадрами, здатними виконувати професійно-педагогічну діяльність на високому рівні не лише в сучасних, а й прогнозованих умовах розвитку освіти, з випередженням на 10-15 років.

Процес забезпечення технічних ЗВО молодими викладачами вимагає комплексного підходу, оскільки вони потребують фахівців нової генерації, які володіють глибокими фундаментальними та спеціальними знаннями і спроможні працювати творчо й самостійно, здатні до неперервного саморозвитку та самовдосконалення у професії, прогресивних перетворень у організації освітнього процесу у ЗВО, швидко адаптуватися до будь-якої педагогічної ситуації та самостійно ухвалювати обґрунтовані рішення (Дяченко, 2017).

На рівні закладу вищої освіти для розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів фахових дисциплін технічних ЗВО потрібно: забезпечити належні умови для професійного та особистісного розвитку викладачів, оскільки від цього значною мірою залежить якість освітнього процесу у ЗВО; надати можливість викладачам фахових дисциплін систематично і неперервно самовдосконалюватися, підвищувати рівень кваліфікації в закладах освіти, наукових установах та через інформальну освіту; збільшити частку інноваційних педагогічних технологій в освітньому процесі технічного ЗВО.

У прогностичному аспекті вирішення проблеми розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів фахових дисциплін технічних ЗВО вважаємо стратегічним завданням освітньої галузі, яке передбачає подальше підвищення якості освітнього процесу шляхом підсилення професорсько-викладацького складу через магістратуру, аспірантуру та докторантуру в галузі загальної та професійної педагогіки, створення для викладачів пріоритетних умов для наукового

та кар'єрного зростання. При цьому важливо використовувати ротацію педагогічного персоналу, послідовно переводити молодих викладачів на вищі посади, де вони будуть виконувати дедалі складнішу й відповідальнішу роботу. Ротацію вважаємо важливим інструментом розвитку професійно-педагогічної компетентності молодих викладачів, який сприяє ефективному плануванню професійної кар'єри, підвищенню рівня кваліфікації чи зміні посади відповідно до стратегії розвитку педагогічного колективу ЗВО.

Висновки. Таким чином, розглянуте дає підстави виокремити одну зі значущих і перспективних тенденцій у вищій освіті технічного профілю – створення інноваційної освітньої моделі, у межах якої актуальне сьогодні поняття «професійно-педагогічна компетентність», що опирається на компетентнісний підхід у кваліфікаційній характеристиці викладача фахових дисциплін, передбачає не лише транслявання студентам готових знань, а, значною мірою, розвиток варіативних способів креативного, гнучкого, гуманістично-орієнтованого мислення здобувачів вищої освіти. Професійно-педагогічна діяльність викладачів ЗВО набуває особливої ваги в контексті реалізації іншої значущої тенденції освітньої системи, що полягає в її зорієнтованості на інтернаціоналізацію вищої освіти та її інтеграцію у світовий освітній простір. Перехід до інноваційної професійно-педагогічної діяльності в технічних ЗВО можливий лише за умови досягнення викладачами високого рівня професійно-педагогічної компетентності, усвідомлення цілей, смислів і цінностей педагогічної праці, перспектив розвитку освіти не лише як економічного, а й соціально-культурного феномена. Перспективи подальших наукових розвідок полягають у виокремленні атрибутивних показників деформацій професійно-педагогічної компетентності викладачів ЗВО в контексті їх професійної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Горохівська Т. М. Розвиток професійно-педагогічної компетентності викладачів фахових дисциплін технічних закладів вищої освіти : монографія. Дрогобич : Посвіт, 2020. 452 с.
2. Гурье Л. И. Технологии развития профессиональной компетентности преподавателя вуза : монография. Казань : РИЦ «Школа», 2010. 255 с.
3. Дяченко Н. О. Сутність та особливості професійного розвитку молодих викладачів. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. 2017. Vol. 59 (134). P. 16–20.
4. Макарова Л. Н., Шаршов И. А., Копытова Н. Е., Пронина Л. А. Моделирование системы повышения квалификации преподавателей педвузов и колледжей. *Педагогика*. 2004. № 3. С. 60–68.
5. Післядипломна педагогічна освіта України: сучасність і перспективи розвитку : наук.-метод. посіб. / за заг. ред. В. В. Олійника, Л. І. Даниленко. Київ : Міленіум, 2005. 230 с.

REFERENCES

1. Horokhivska, T. M. (2020). *Rozvytok profesiino-pedahohichnoi kompetentnosti vykladachiv fakhovykh dystsyplin tekhnichnykh zakladiv vyshchoi osvity* [Developing Professional-Pedagogical Competency in Lecturers of Professional Disciplines from Technical Universities]. Droghobych: Posvit [in Ukrainian].
2. Gure, L. I. (2010). *Tekhnologii razvitiia professionalnoi kompetentnosti prepodavatel'ia vuza: monografiia* [Technologies for the development of professional competence of a university teacher: monograph]. Kazan : «Shkola» [in Russian].
3. Diachenko, N. O. (2017). Sutnist ta osoblyvosti profesiinoho rozvytku molodykh vykladachiv [The essence and features of professional development of young teachers]. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. 2017. Vol. 59 (134), pp. 16–20 [in Ukrainian].
4. Makarova, L. N., Sharshov, I. A., Kopytova, N. E. & Pronina, L. A. (2004). Modelirovanie sistemy povysheniia kvalifikatsii prepodavatelei pedvuzov i kolledzhei [Modeling the system of advanced training for teachers of pedagogical universities and colleges]. *Pedagogika [Pedagogy]*. Vol. 3, pp. 60–68 [in Russian].
5. Oliinyk, V. V., Danylenko, L. I. (Eds.). (2005). *Pisliadyplomna pedahohichna osvita Ukrainy: suchasnist i perspektyvy rozvytku* [Postgraduate pedagogical education of Ukraine: modernity and development prospects]. Kyiv : Milenium [in Ukrainian].